Afrikaans Eerste Addisionele Taal

Graad 8

Byvoegline Naamwoorde

Notas

Hoe byvoeglike naamwoorde (adjektiewe) getoets word:

1. gee die attributiewe vorm
2. trappe van vergelyking
3. intensiewe vorme

'n Byvoeglike naamwoord kan ook **letterlik** of **figuurlik** gebruik word.

Haar skooltas is baie **swaar**. (Letterlik)

Dis **swaar** om nie geld vir skryfbehoeftes te hê nie. (Figuurlik)

ATTRIBUTIEF / PREDIKATIEF

- Die **byvoeglike naamwoord** *(adjective)* beskryf die **selfstandige naamwoord** *(noun)*.
- Dit kan ***voor*** of **ná** die selfstandige naamwoord gebruik word.

ATTRIBUTIEF	PREDIKATIEF
'n B.nw. wat **voor** die s.nw. staan, is **attributief**. • laggende meisie • treurige uitdrukking • rooi motor	'n B.nw wat **ná** die s,nw, staan, is **predikatief**. • Die meisie is laggend. • Die uitdrukking is treurig. • Die motor is rooi.
Ons las slegs 'n **-e** aan die einde van die byvoeglike naamwoord as dit: – **voor** die b.nw. staan, en – **meer as een lettergreep** het.	'n Byvoeglike naamwoord kry **nooit** 'n **-e** as dit **ná** die selfstandige naamwoord staan nie.

Maar sommige attributiewe byvoeglike naamwoorde met **een lettergreep** kry 'n **–e**:

Eindig op	**Byvoeglike naamwoord met een lettergreep**	**Attributief gebruik**
-d	goed dood koud	goeie mense dooie bome koue water
-f	lief dof doof	liewe ma dowwe ligte dowe vrou
-g	droog moeg vroeg sag	droë hout moeë kinders vroeë oggend sagte bed
Let ook op die volgende:		
-nk	lank jonk	lang man jong vrou

TRAPPE VAN VERGELYKING

Dis BAIE belangrik om die name van die trappe te ken.

STELLENDE TRAP	VERGROTENDE TRAP (-er)	OORTREFFENDE TRAP (-ste)
mooi	mooier	die mooi**ste**
groot	gr**o**ter	die groot**ste**
rof	ro**ww**er	die rof**ste**
interessant	interessanter	die interessant**ste**
snaaks	snaakser	die snaak**sste**
Let op die volgende:		
baie	meer	die meeste
ou**d**	ouer	die oud**ste**
ho**og**	hoër	die hoog**ste**
l**aag**	laer	die laag**ste**
vr**oeg**	vroeër	die vroeg**ste**
sl**u** (*sly*)	slu**wer**	die sluuste
lekk**er**	lekker**d**er	die lekker**ste**
duur	duurder	die duurste

As die b.nw. op 'n -s eindig, skryf ons altyd twee s'e in die oortreffende trap.

'n Woord met **twee of meer lettergrepe** wat **eindig** op 'n -e, kry ***meer ... / mees ...***

opgewonde → **meer** opgewonde → **mees** opgewonde

Gebruik die **vergrotende trap** as "hoe" twee keer voor die adjektief voorkom.

Hoe (rooi), hoe (mooi). → Hoe roo**ier**, hoe moo**ier**.

INTENSIEWE VORME

Intensiewe vorme word as **een woord** geskryf en het geen trappe van vergelyking nie. (Behalwe: oop → wawyd oop)

STOK	*BRAND*	*ANDER*		
-(siel)alleen	-arm	wêreld**beroemd**	hoepel**krom**	beeld**skoon**
-blind	-maer	gal**bitter**	dol**leeg**	riet**skraal**
-doof	***MORS***	pot**blou**	skreeu**lelik**	blits**snel**
-flou	-af	trommel**dik**	spring**lewendig**	stroop**soet**
-oud	-dood	pik**donker**	veer**lig**	asyn**suur**
-styf		kurk**droog**	wonder**mooi**	lood**swaar**
DOOD	***BLOED***	plank**dun**	poedel**nakend**	pik**swart**
-bang	-jonk	peper**duur**	pap**nat**	as**vaal**
-eenvoudig	-rooi	piek**fyn**/haar**fyn**	brood**nodig**	rots**vas**
-eerlik	-weinig	goud**geel**	splinter**nuut**	dol**verlief**
-gelukkig	***SMOOR***	seep**glad**	pen**orent**	spek**vet**
-gewoon	-dronk	spot**goedkoop**	pyl**reguit**	stamp**vol**
-moeg	-kwaad	gras**groen**	koeël**rond**	wild**vreemd**
-seker	-verlief	klip**hard**	ska**tryk**	vuur**warm**
-stil		ys**koud**	silwer**skoon**	spier**wit**